

Posebna komisija priporoča obvezno vojaško vežbanje

**Načrt predložen predsedniku Trumanu.
Obramba Amerike v atomski vojni**

Washington, D. C., 2. jun.—Posebna komisija je priporočila obvezno vojaško vežbanje kot bistven program varnosti in zaštite Amerike. Začetni načrt je bil predložen predsedniku Trumanu in kongresu v svoji obliki.

Ako bo kongres sprejel načrt, ar pa je dvomljivo, bodo vsi delo sposobni fantje, ko dose-
stosporost 18 let, pozvani v vo-
jaško službo. Priporočilo ko-
misije se smatra za zavrnjeno je-
re ameriške tradicije proti
brezno vojaški službi v mirnem
asu.

Vzdrževanje sistema obvezne
ojaške službe in vežbanja bi
al Ameriko skoro dve milijar-
dolarjev letno. Komisija je
redlagala pogoštev več mili-
rd dolarjev za obrambo Ame-
ke. Naglasila je, da je alter-
ativa uničenje Amerike v slu-
ju izbruha atomske vojne.

Načelnik komisije je Karl T.
empton, predsednik tehnolo-
ga instituta v Bostonu. Dru-
čani so Harold W. Dodds,
predsednik univerze Princeton;
mund A. Walsh, podpredsed-
nik univerze Georgetown;
Charles E. Wilson, predsednik
eneral Electric Co., Joseph E.
avies, bivši poslanik v Moskvi,
na M. Rosenberg in Samuel
Rosenman.

Komisija je pozvala kongres,
tako sprejme potrebno za-
nadajo. V poročilu je nagla-
la, da je predsednik Truman
splošno in obvezno vojaško
užbo in vežbanje.

"Amerika bo morda varna
red zavratnim napadom le sti-
ali največ deset let," pravi
mislija v svojem poročilu. "Če
bo storila korakov v intere-
lastne obrambe, bodo morda
omske bombe uničile mesta in
dustrijska središča. Amerika
ra biti pripravljena na vse
ventualnosti. Iz tega razloga
ra imeti izvežbano moštvo v
eh krajih dežele, da bo lahko
utiralo izgrede, sabotžo in
reprečilo celo možno invazijo."

Komisija je zavrnila teorijo
argumnet, da so atomske
ambe in drugo novo orožje iz-
čile potrebo vzdrževanja veli-
h armad. Nasprotno je resni-
V bodočih vojnah bo treba
t, ne manj čet, za obrambo,
rtnkovite protinapade in po-
bno zmago. Program komi-
sio določa:

Koordinirano špijsko službo,
anstvene raziskave in razvoj.
Industrijsko mobilizacijo in o-
čanje oboroženih sil.
Mobilno udarno silo, ki bo

lahko operirala v arktičnih in
tropskih krajih.
Armado, mornarico in letal-
sko silo, ki bo lahko zasedla
strategične baze v slučaju iz-
bruha vojne.

Takojšnje združitev vseh ob-
oroženih sil pod enim povelj-
stvom.
Komisija je bila ustanovljena
pred petimi meseci. V tem ča-
su je vodila zaslišanja. Pred
njo so nastopili vojaški častniki,
kongresniki, senatorji, industri-
ci in znanstveniki. V svojem
poročilu je naglasila, da varnost
sleherne države je v sklenitvi
dogovora in akcijah za odpravo
vzrokov vojne.

Mir po revoluciji v Nikaragvi

Managua, Nikaragva, 2. jun-
ja. — Mir je nastal v deželi po
nekrvavi revoluciji, ki je rezul-
tirala v strmoglavljenju vlade
predsednika Arguella. Trgovine
so spet odprle vrata in promet
je bil vzpostavljen. Vojaške
čete še stražijo glavna poslopja
v mestu. Odstavljeni predse-
dnik Arguello je dobil zavetje v
poslopju mehiškega poslani-
štva.

Člani ameriško-ruske komisije se zedinili

Seoul, Koreja, 2. jun.—Nazna-
nilo pravi, da so se člani skup-
ne ameriško-ruske komisije v
načelu zedinili glede ustanovi-
te začasne vlade v Koreji.
Sprejet je bil zaključek glede
posvetovanja z voditelji korej-
skih političnih strank. Pričaku-
je se, da bodo druga sporna
vprašanja rešena na sejah ko-
misije.

Tornado divjal v Arkansasu

Pine Bluff, Ark., 2. jun.—Najmanj 36 ljudi je bilo ubitih
in več sto ranjenih v tornadu,
ki je divjal v južnem delu Ar-
kansasa. Podri je mnogo poslo-
pij in hiš. Sodi se, da je naj-
manj tisoč ljudi brez strehe.
Prej je tornado divjal v Okla-
homa. Šest oseb je bilo ubitih
in 25 ranjenih v vasi Leedy.

Avtni delavci za oklic stavke

Detroit, Mich., 2. jun.—Člani
avtne unije CIO so pri glasova-
nju odobrili predlog glede okli-
ca stavke proti Briggs Mfg. Co.
V tovarnah te kompanije je
uposlenih čez 20,000 delavcev.

ČLANI NOVE ITALIJANSKE VLADE POLOŽILI PRISEGO

Rim, 2. jun.—Člani nove ita-
lijske vlade, ki je bila formi-
rana zadnji petek, so bili zapi-
sani. Ceremonije so se vršile
v palači predsednika italijanske
republike Enrica de Nicolae.

Predsednik nove vlade je Al-
do de Gasperi, vodja stranke
kristanskih demokratov. On je
predsednik tudi prejšnje
vlade. Socialisti in komunisti
imajo nobene pozicije v novi
vladi. To tvori deset članov
stranke kristanskih demokratov
in pet neodvisnežev.

Italijanski listi vidijo možnost
ameriške finančne pomoči novi
vladi na podlagi Trumanove
oktrine. Nekateri trdijo, da se
bodo vršile diskuzije o pomoči
v sestanku visokih ameriških
častnikov v Livornu. Druga
pravi, da bo pred častniki
praznjenje evakuacije ameriških
let in vojaške opreme iz Italije.
Amerike čete bodo odpoklicane

iz Italije, ko bo senat ratificiral
mirovno pogodbo.

V Italiji je sedaj okrog 20,000
ameriških vojakov. Naznanilo
pravi, da se bosta konferenca v
Livornu udeležila generala Cla-
rence Huebner in Geoffrey
Keyes. Prvi je pomožni povelj-
nik ameriške okupacijske sile v
Nemčiji, drugi pa poveljnik a-
meriške okupacijske sile v Av-
striji.

(Nepotrjeno poročilo pravi, da
se okrog 80,000 bivših italijan-
skih partizanov, ki so se borili
v vojnem času proti nemškim
silam, vrača v hribe v severni
Italiji med Milanom in Turinom
v znak protesta, ker so bili le-
vičarji izločeni iz nove vlade.)

Sedanja vlada je že četrta pod
predsedništvom Alcida de Gas-
perija. On je ponovno prevzel
pozicijo, ko so se prizadevanja
drugih političnih voditeljev gle-
de formiranja nove vlade izjalo-
vila.

POSKUS ZA OD- VRNITEV RU- DARSKE STAVKE

**Federalna vlada bo
morda posegla
v konflikt**

**PREDSEDNIK TRU-
MAN V ZAGATI**

Washington, D. C., 2. jun.—
Prvi koraki so bili storjeni, da
se odvrne preteča stavka rudar-
jev na polju mehkega premoga.
Stavka bo morda oklicana 1. ju-
lija, ker so se pogajanja med
rudarsko unijo UMWA, katere
predsednik je John L. Lewis, in
operatorji razbila.

Operatorji so odbili Lewisovo
zahtevo glede zvišanja plače za
35 centov na uro. Ponudili so
le zvišanje za 15 centov na uro.

Federalna vlada bo morala
vrniti premogovnike privatnim
lastnikom 30. junija. Zasegla
jih je v maju lanskega leta in
s tem končala stavko rudarjev
na polju mehkega premoga. Za-
sego je odredil predsednik Tru-
man.

Pričakuje se, da bo vlada po-
segla v konflikt med rudarsko
unijo in operatorji ter skušala
izsiliti obnovo pogajanj. Ali bo
uspela, je vprašanje.

Senator Young, republikanec
iz Severne Dakote, je napove-
dal, da bo kongres uveljavil
protidelaški zakon, ki je bil spre-
jet v obeh kongresnih zborni-
cah, z dvetretjinsko večino, če
ga bo Truman vetiral. Predse-
dnik je prišel v zagato, ker so
se pogajanja med rudarsko un-
jo in operatorji razbila.

Sprejeti načrt daje oblast so-
diščem do izdajanja injunkcij
proti unijam, ki okličejo stav-
ke. Načrt dalje določa ustano-
vitev posebnega odbora za reše-
vanje sporov, ki se pojavijo med
delavci in delodajalci.

Zadeva obnove pogajanj med
rudarsko unijo in operatorji je
v rokah N. H. Collinssona, fe-
dralnega administratorja pre-
mogovnikov. Ako bo zastoj tra-
jal do 30. junija, bo moral po-
sebni odbor storiti koraake za
odvrnitev rudarske stavke.

Domače vesti

Delegat poneščil
Cleveland, — Andrew Možek,
uslužbenec v Slovenski zadrugi
v Waukeganu, Ill., ki je prišel
na konvencijo SANSA, si je pri
padcu zlomil nekaj reber, nato
pa ga je napadla pljučnica.

Išče brata
Willard, Wis.—Andrej Ropo-
tac, vas Zgornji Bernik, pošta
Cerklje na Gorenjskem, želi iz-
vedeti za naslov svojega brata
Jožeta Ropotaca, ki se je pred
leti nahajal v Muskeganu, Mich.
Piše naj direktno bratu, ali pa
na naslov: Joseph Semec, R. 1,
Willard, Wis.

Pobit pri delu
Burgettstown, Pa. — Dne 24.
maja je bil pobit pri delu v
majni John Sage, član društva
287 SNPJ. Nahaja se v bolniš-
nici Mercy v Pittsburghu.

Pozdravi
Chicago. — Michael Ferlin iz
Pennsylvanije, ki se nahaja v
zdravilišču v Fosterdal, N. Y.,
pošilja pozdrave vsem čitate-
ljem Prosvete.

Taft predlagal ratifikacijo pogodb

Washington, D. C., 2. jun.—
Senator Taft, republikanec iz
Ohio, je predlagal hitro ratifi-
kacijo mirovnih pogodb za Ita-
lijo, Rumunijo, Bolgarijo in
Ogrsko. Pridružil se je senator-
ju Vandenbergu, načelniku od-
seka za zunanje zadeve, ki vodi
kampanjo za ratifikacijo mirov-
nih pogodb.

v rokah N. H. Collinssona, fe-
dralnega administratorja pre-
mogovnikov. Ako bo zastoj tra-
jal do 30. junija, bo moral po-
sebni odbor storiti koraake za
odvrnitev rudarske stavke.

Collisson je namignil, da bo
izvajal močan pritisk na unijo
in operatorje za obnovo pogaj-
anj, ki so bila pretrgana zadnjo
soboto. Lewis je na sestanku s
časnikarji dejal, da bo vztrajal
pri zahtevi glede zvišanja plače
za 35 centov na uro.

Vodja nemške stran- ke okrcal politike

**Rusija zatira
vojne govorce**

Frankfurt, Nemčija, 2. jun.—
Dr. Kurt Schumacher, vodja
nemške stranke socialnih demo-
kratov, je v svojem govoru o-
stro obsodil svetovne politike,
ker jim je nemško ljudstvo
sredstvo in igrača v borbi za
oblast in moč med Sovjetsko u-
nijo in zapadnimi silami. Go-
voril je na shodu svoje stranke,
katerega se je udeležilo čez 10,
000 ljudi.

"Svetovni politiki drž Nem-
čijo za vrat že dve leti," je de-
jal. "Nevarnosti, da bo postala
agresivna ni, kljub temu se
nemško ljudstvo zlorablja v
tekmi med vzhodom in zapa-
dom. Rusom pripovedujem, da
mora biti Evropa demokratična,
Združenim državam pa pripo-
vedujem, da mora biti Evropa
socialistična, ne kapitalistična.

Nemci se nočemo prodati no-
beni stranki. Ruske obljube ni-
so dovolj in ne pošiljke živil iz
Amerike."

List Neues Deutschland, gla-
silo stranke socialistične enot-
nosti, ki izhaja v ruski okupa-
cijski coni, je objavil članek, ki
naglasa, da sovjetske avtoritete
zadržajo vojne govorce. Govo-
rice prihajajo iz ameriških kro-
gov.

Članek trdi, da vojne nevar-
nosti ni. V zadnjih tednih se š-
irijo poročila, da se ruske čete
zbirajo v Potsdamu in da so le-
tala pripeljala ameriške čete v
kraje ob strateški Dardanel-
ski ožini. Slišijo se tudi napo-
vedi o oboroženem konfliktu
med zavezniki.

"Vzroka za vznemirjanje ni,"
je rečeno v članku. "Vemo, da
so vojni hujskači v Nemčiji in
drugih državah, toda ti ne bodo
dosegli svojega namena. Vojne
nevarnosti ni. Govorice o iz-
bruhu vojne so posledica polo-
ma konference zunanjih mini-
strov štirih velesil v Moskvi."

Grški gerilci začeli ofenzivo

Atene, Grčija, 2. junija.—
Monarhistična vlada je nazna-
nila ofenzivo grških gerilcev.
Priznala je, da so bile njene čete
porazene v bitkah z gerilci v
dveh krajih v severni Grčiji.
Oborožena sila dva tisoč geril-
cev je napadla Florino, mesto v
bližini jugoslovanske meje, in
jo zasedla. Vojni minister G.
Stratos je dejal, da gerilci do-
bivajo pomoč od neke tuje dr-
žave. V mislih je imel Jugo-
slavijo, da si je ni omenil.

REVIZIJA OBRAM- BE DEŽEL BRIT- SKEGA IMPERIJA

**Vojaške baze bodo pre-
meščene v vzhod-
no Afriko**

**AMERIKA SILA V
SREDOZEMLJU**

London, 2. jun.—Vojaški kro-
gi so naznanili, da bo Velika
Britanija premestila svoje vo-
jaške baze iz dežel Srednjega
vzhoda v vzhodno Afriko v
zvezi z revizijo obrambe imperi-
ja, kar pomeni, da bo morala
Amerika prevzeti odgovornost
za obrambo Sredozemlja in Su-
eskega prekopa.

Isti krogi so poudarili, da re-
vizija petdesetletne politike, po-
vezane z obrambo življenske
linije britskega imperija, ni do-
kaz, da se bo Velika Britanija
odpovedala ekonomskim in po-
litičnim interesom na Srednjem
vzhodu. Ustvarjeni bodo le po-
goji, da bosta Amerika in Rusi-
ja podedovali britski vpliv v
muslimanskem svetu od Maro-
ka do Črnega morja.

Zunanji minister Ernest Be-
vin je nedavno izjavil v parla-
mentu, da se bi življenski stan-
dard v Veliki Britaniji znižal,
ako bodo žrtvovani britski fi-
nančni interesi, na Srednjem
vzhodu.

Zgodovinski preobrat v ob-
rambi britskega imperija nare-
kuje podvig Amerike kot aktiv-
ne sile v Sredozemlju.

Odločitev glede gradnje vo-
jaških baz v vzhodni Afriki,
zlasti v Kenji in Rodeziji, je
povezana z naznanilom, da se
bodo britske čete umaknile iz
Indije pred junijem prihodnje-
ga leta, nestabilnostjo v Palesti-
ni in negotovo bodočnostjo Su-
dana.

Atleejeva vlada je priznala,
da bo afriška obrambna strate-
gija odvisna od kooperacije
judstev v Afriki, Francije in
Belgije, ki imata kolonije v Af-
riki. O vprašanju kooperacije
in vzajemnih problemih se bodo
vršile diskuzije med reprezen-
tanti Velike Britanije, Francije
in Belgije v Londonu. Pozneje
e bodo sestali na konferenci v
Jakarju, zapadna Afrika, urad-
ni člani britskih in franco-
skih administracij v afriških
kolonijah.

DULLES IN CLARK PREPREČILA SKLENITEV KOMPROMISA V MOSKVI

Pariz. — (FP) — John Foster
Dulles in general Mark Clark
sta preprečila sklenitev kompro-
misa, ki bi bil omogočil spora-
zum o mirovni pogodbi za Av-
strijo na konferenci zunanjih
ministrov Rusije, Amerike, Ve-
like Britanije in Francije v Mo-
skvi. To dejstvo so zdaj razkri-
li francoski opazovalci, ki so se
vrnili v Pariz iz ruske prestol-
nice.

Izjavili so, da je bil državni
tajnik George C. Marshall za
sklenitev kompromisa. Pregov-
orila sta ga Clark in Dulles.
Oba sta bila svetovalca držav-
nega tajnika na moskovski kon-
ferenci. Clark je bil poveljnik
ameriške okupacijske sile v Av-
striji.

Sklenitev kompromisa je
predlagal francoski zunanji mi-
nister Georges Bidault. Kom-
promis bi priznal Rusiji pravice
do ležišč olja v vzhodni Avstri-
ji. Clark in Dulles nista hotela
priznati te pravice Rusiji in na
svojo stran sta dobila Marshal-
la.

Značilno je dejstvo, da je
Clark po povratku v Ameriko
govoril po radiu in udrihal po
Sovjetski uniji. Njegov govor
je sponzorirala Gulf Oil Co.

Kontroverza na moskovski
konferenci se je nanašala na olj-
na polja pri Zistersdorfu, Av-
strija. Nemci so ta polja zase-
gli l. 1938. Lastnik ležišč olja
so bile takrat ameriške oljne
kompanije. Te so dobile na
podlagi z Nemci sklenjenega do-
govora obresti od vloženega ka-
pitala.

Ruski zunanji minister Molot-
ov je na moskovski konferenci
trdil, da so bila oljna polja la-
stnina Nemcev in kot taka se
morajo upoštevati kot reparaci-
je. Dulles in Clark sta ugovar-
jala. Naglašala sta, da so polja
avstrijska lastnina.

Kontroverza na moskovski
konferenci v zvezi s tolače-
njem, kaj je in kaj ni nemško
premoženje v Avstriji je pre-
prečila dosego sporazuma o mi-
rovni pogodbi za Avstrijo.

Ta figura predstavlja Narodno podjetniško zvezo (National Association of Manufacturers, okrajšano NAM), drugo pa pove karton.

ZMAGALI BOMO!

REPORTAŽE S POHODOV 18. DIVIZIJE

Tone Seliškar

(Nadaljevanje)

Oba s komandantom sva bila kar trda od tega iznenadenja, toda komandantu se je vidno raznežil sicer strogi obraz.

"Tovariš komandant, brez dovoljenja sem zapustil četo in vem, da me čaka za to stroga kazen!" je nadaljeval Stanko kar v eni sapi. "Z veseljem sprejemam vse, kar boš odredil— kajti maščeval sem se! Privedel pa sem ti novega tovariša, ki bi se rad kot partizan boril proti ustašem. To je sin tistega, ki mi je vse moje pobili!"

Napetost najine radovednosti je naraščala od trenutka do trenutka. Toda oba fanta sta bila upehana, mokra in lačna. Posadil ju je k peči, vrel je zanje pripraviti nekaj tople hrane in ko je končno Stanko le prišel do sape, nama je mirno pripovedoval:

"Tisti dan, ko bi se moral iti učiti v delavnico, je prišla s položaja izpred Ogulina semkaj četa partizanov, v kateri je mnogo mojih prijateljev iz Drežnice. Eden teh mi je pripovedoval, da je slišal od zajetega ustaša o ustašu Jozi, ki je bil takrat najbolj krvoloč in v Drežnici. Kasneje je bil Jozo v neki borbi pri Brinju težko ranjen in kot invalid odpuščen iz ustaške bolnišnice na svoj dom. Strel v hrbtnico mu je ohromil obe nogi. Povedal mi je vas ter opisal pot do njegovega doma—in tedaj sem sklenil, da ga poiščem in ubijem. Obelke sem nase te civilne cape, vtaknil bombo v žep in se napotil proti Ogulinu. Napravil sem se bednega in lačnega in tak sem stopil v hišo ustaša Joze. Hiša je bila preprosta, svetla, topela in v sobi sem zagledal v postelji krvnika mojih dragih. Takoj sem ga spoznal po udrtim nosu.

"Odkod si?" me je vprašal nezaupno. "Iz Mrkoplja!" sem dejal srčno. "Pred partizani sem pobegnil." "Potem poznaš tamkaj Golika, Jakovca in tistega krojača poleg občine... Kako se že piše?" "Jurkovič. Dva sina sta mu ustaša!" sem dejal.

Tako je postal zaupljiv in dali so mi jesti in pri peči sem se pogrel. In ko sem se tako razgledoval po izbi, sem zagledal na mizi naš prt in poleg postelje je na zidu visela njegova očetova ura.

"Vidiš, mene pa so ti prekleli partizanski psi pobabili!" je dejal Jozo mrko. "Prikoval sem na posteljo. Pogledaj, sinka-edina imam, pa nič ne morem zanj napraviti. Toda naš poglavnik bo skrbel tudi zanj!"

Pod večer je prišla v izbo njegova žena in nam vsem prinesla večerjo. Bila je mila žena, nežna, drobna in dobrega srca, kar sem takoj občutil. Sedeli smo za mizo, toplo je bilo in ko se je stemnilo, sem skočil pred vrata, potegnil bombo iz žepa in zakričal:

"Da se mi nihče ne gane!"

Ustaš Jozo v postelji je srepo pogledal vame in se je stresel od strahu, žena njegova se je plašno stisnila k zidu, sin njegov, ta moj novi tovariš, pa je prebledel in obsedel na stolu.

"Razbojnik, tat, nehvaležni!" je zakričal vame ustaš. "Mi tebe z mlekom in kruhom, a ti nad nas z bombo!"

"Ustaš Jozo, jaz nisem iz Mrkoplja, jaz sem partizan iz Drežnice. Ti si mi ubil očeta, ma-

ter in moji dve sestrici!" sem zakričal od besa in sem dvignil bombo.

Žena je kriknila od groze in si zastrla oči z dlanimi, potem pa se je vrgla predme na kolena in zaihtela v strašni grozi:

"Saj ni res, saj ni res, zakaj pa govoriš tako strašne stvari?"

Tedaj sem zapazil na njenem prstu materin prstan.

"Mož mi ga je prinesel iz Zagreba," je odgovorila.

"Ta prstan je moja mati nosila. Tvoj mož jo je z nožem zaklal in potem že mrtvi odsekal prst s prstanom. Ne lažem! Snemi ga, znotraj je vrezan v obod datum 2. XI. 1913. To je dan, ko se je moj oče vrnil iz Amerike!"

Žena je kriknila od groze in si zastrla oči z dlanimi, potem pa dlani kos žerjavice, pogledala je moža z nekim strašnim studom in na glas prebrala letnico, vrezano v prstan. Sin se je splazil do očeta, padel na kolena, ga zgrabil za roko in ga stresel ter jecal:

"Morilec... Moj oče je morilec..."

"Ura nad njegovo glavo je last mojega očeta!" sem nadaljeval. "Ta prt na vaši mizi je vezla moja mati... Glej, žena, tule na robu rjave lise! To je kri moje matere... Ta zlati križec tule na omari je nosila moja triletna sestra Milka, ki si ji ti ob zidu raztreščil glavo..."

Ustaš v postelji je nenadoma zatulil kakor divja zver, vrgel odoje čez glavo in kričal v blaznem strahu:

"Proč, proč... strahovi... kri..."

Žena se je pričela odmikati od njegove postelje, kakor da se valja v njej ostudna zver, njen obraz je postal mrtvaško blede in velike solze so ji zalile oči. Že sem mislil, da bo vsak hip umrla od vsega tega groznega, kar je pravkar doživljala. Ko se je z roko dotaknila prta na mizi, je roko odmaknila, kakor da bi se spekla, omahovala je po izbi, kakor da nosi neizmerno težko breme na plečih in da se nikakor ne more ujeti na noge. Nenadoma se je sklonila nadme in me objela in pričela poljubovati.

"Siroti nesrečna, siroti moja nesrečna!" je šepetala. "Kaj so ti storili, ah!"

Potem je planila k postelji, potegnila odojo z njegove glave in kriknila z glasom, da sem se kar stresel.

"Zver, zver, zver!"

Ustaš je posnel v obraz. Tresel se je ko šiba na vodi, fecjal je nekaj nerazumljivega, jaz pa sem dvignil tedaj bombo, da jo treščim vanj.

"Ne ubijaj!" mi je zaklical njegov sin.

"Glavo za glavo!" sem dejal in sem ga hotel ubiti.

Njegov sin pa je objel mater, jo poljbal do vrat in kriknil proti očetu:

"Pojdima, mati, odtod, tu je vse krvavo! Tu ni več najin dom! To ni več moj oče. Krvnika nočem za očeta! Partizan postanem! Ustaši so morilci nedolžnih žena in otrok!"

Tedaj se mi je roka povesila. Videl sem spačen obraz ustašev, videl sem njegovo muko, ki je bila še vsa huja od nenadne smrti. Da, to ga je huja zadelo kakor moja bomba. Hotel je planiti iz postelje, pa ni mogel. Tulil je in besnel, mi pa smo vsi trije šli iz hiše. Moji so maščevani, tovariš komandant!"

(Dolje prihodnjič.)

lenjadi, na ribjem trgu plavajo ribe v kadeah; kako naj bi pri vsem tem obilju umrl od gladi človek in njegovi otroci? Tu ni tako kakor v njegovem domačem kraju, kjer tudi za denar ni bilo mogoče kupiti hrane, ker je ni bilo. In O-Lan mu je mirno odgovorila, kakor da ji je to novo življenje domače že od nekdaj:

"Jaz in otroka lahko beračimo in starci tudi. Njegovi sivi lasje bodo nemara ganili koga, ki meni ne bi hotel dati."

In vzela je v roko svojo prazno skodelo, jo iztegnila ter zanjavkala z žalostnim glasom:

"Usmilite se, dobri gospod... usmilite se, plemeniti gospod! Bodite dobrega srca... storite dobro delo za vaše življenje v nebesih! Majhen novič bakreni peni, ki mi ga boste vrgli... ohrani pri življenju otročiča, ki od gladi umira!" Če mi ne daste, dobri gospod, plemeniti gospod... bo otroče umrlo... od gladi umiramo... od gladi... od gladi... umiramo..."

-In otrok je bil v resnici videti mrtev, glava mu je kinkala zdaj sem, zdaj tja in ta ali oni ji je nejevoljno vrgel novič. A bili so redki, ki so se je usmili.

Malo naselje kočic, stiskajoč se k steni, ni nikoli postalo sestavni del mesta ali dežele, ki se širi za njim. Nekoč je Wang Lung slišal moža, ki je ognjevito govoril množici na vogalu Konfucijega templja, kjer lahko javno spregovori vsakdo, ki ima zato dovolj poguma in ko je mladi mož grmel, da se mora Kitaj upreti z revolucijo ter se dvigniti proti osovražnim tujcem, se je Wang Lung prestrašil ter se je odhulil, ker je bil prepričan, da je eden izmed tistih tujcev, proti katerim tako strastna hujša mladi govornik. Drugega dne je slišal govoriti na občestnem vogalu drugega mladega moža (kajti v mestu je mrgolelo mladih mož, ki so govorili na občestnih vogalih), in ko je govoril in zatrjeval, da se mora kitajsko ljudstvo v teh časih zediniti in izobraziti, Wang Lungu se na misel ni seglo, da misli kdo s tem tudi njega.

Dan za dnem je živel Wang Lung pod vsem bogastvom in razkošjem tega mesta globoko spodaj pri temeljih, na katerih je bilo bogastvo zgrajeno. Po trgih je bilo živeža na pretek, v ulicah, kjer so prodajalne svilenih izdelkov, so v vetru plahutala črna, rdeča in oranžna

svilena banderca, oznanjujoča vsako svoje blago; bogatini so hodili oblečeni v saten in žamet, svileni perilo jim je odevalo nežno kožo, roke so imeli podobne cveticam, tako so biteri mehke, vonjive in lepe od brezdelja; a kljub vsemu razkošju, ki je doprinašalo h krajševski lepoti tega mesta, ni bilo v okrajih, kjer je bival Wang Lung, dovolj živeža, da bi počeš volčji glad, ne dovolj obleke, da bi pokrila gole ude.

Potem so mu zopet ušle misli k zemlji in strastno je kriknil: "Ali je res ne bom videl nikoli več! Vse to delo in to beračenje ne bo nikoli zaleglo za kaj drugega, nego da se sproti nahanimo iz dneva v dan!"

Tedaj mu je iz somraka odgovoril glas, globok in krepek moški glas: "Nisi ti edini. Na stotine in tisoče jih je v tem mestu, ki so kakor ti." Trikrat je potegnil mož iz pipice, pljunil na tla in rekel: "Ali si že videl, kaj je za to steno?" Wang Lung je osupel odkimal. Mož je nadaljeval: "Ne, verjel bi mi, če bi ti začel pripovedovati, koliko denarja prihaja in odhaja iz te hiše. Samo tole ti bom povedal: celo služinčad zajema s slonokoščnimi paličicami, ki imajo srebrne ročaje, in celo sužnje si obešajo za ušesa žad in bisere in si na čevljuje šijejo dragulje, in če se jim čevlji ci za kanec umažejo z blatom ali dobe majhno razpoko, ki bi ti ali jaz niti ne rekla razpoka, jih vržejo proč, z biseri vred in vsem!" "Se že najde prava pot, kadar so bogatini prebogati." Je povzel možakar.

Wang Lung je ležal skrit v svoji kolibi ter ure in ure poslušal korake, ki so topotali mimo, korake vojakov, ki so odhajali v boj. Nič več niso postajali možje pred kolibami, ko je nalegel mrak. Na trgih so bile, nekdaj z živili obložene stojnice, prazne. Prodajalci svile in svilenih pridelkov so sneli pisana bandera ter izložbe svojih velikih prodajalen zadeli z debelimi oboknicami, segajočimi druga v drugo, in če si šel opoldne skozi mesto, bi mislil, da vsi prebivalci spe. Povsod so šepetali, da se sovražnik približuje, in vse, ki so imeli kaj svojega, je prešinil strah. Wang Lung pa se ni bal in tudi prebivalci v kolibah se niso bali.

Wang Lung je sedel po koncu na tleh svoje kolibe in telo mu je preletela čudna groza, ki jo je čutil gomazeti v koreninah svojih las, da mu je stal na je-

žu vsak las posebej. In pričakujoč, da se bo zgodilo nekaj neznanega, so napeto strmeli drug v drugega, a nič se ni zgodilo, le hrup zbirajoče se človeške množice so slišali, v kateri so vsi kričali.

Tedaj so slišali, kako onkraj stene in ne daleč od kolibe velika vrata škripajo na tečajih in ječe, kakor bi se nerada odpirala, in iznenada je mož, ki je nekoč v mraku govoril Wang Lungu in kadil kratko bambusovo pipico, pomolil glavo v kolibo ter zaklical:

"Kako? Vi ste že zmerom v kolibi? Prišla je ura... odprta so nam vrata bogatinov!"

Gospodinja in fizika

Gospodinja je bila tako nepazljiva, da je pomešala trdo kuhana jajca med surova. Kako naj sedaj loči kuhana od surovih, ko si pa po barvi in teži popolnoma enaka? Nekatere gospodinjice si pomagajo na ta način, da držijo jajca proti svetlobi. Če se svetlika skozi lupino, čeprav medlo, je znamenje, da je jajce surovo. Toda tak način ni vedno in popolnoma zanesljiv. Če jajce ni prav sveže, se skozenj prav nič ne svetlika. V tem slučaju pomore gospodinja—fizika.

Kuhana in surova jajca se namreč razlikujejo po načinu, kako se dajo zavrteti. Da preiščemo jajce, ga položimo na mizo, dotaknemo se ga s palcem in kazalcem in ga zavrtimo. Tako se pokaže notranja narava jajca. Nekuhamo, torej surovo jajce je leno in se kmalu ustavi, sploh ga je težko zavrteti. Kuhano jajce se pa tako hitro vrti, da izgubi za oko svojo obliko in se zlije v belkast, okrogel stožec.

Vzrok tej prikazni tiči v dejstvu, da tvori kuhano jajce skladno gmoto. Pri surovem jajcu pa vpliva neenotna vsebina (beljak, rumenjak) zaradi vztrajnosti kakor kakšna močna zavora.

All ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

... Cene zmetne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijeto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$2.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prijeto k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:	
Za Zdrži, države in Kanado \$2.00	Za Chicago in okolice je \$2.50
1 tednik in..... 6.80	1 tednik in..... 7.10
2 tednika in..... 5.60	2 tednika in..... 5.90
3 tednike in..... 4.40	3 tednike in..... 4.70
4 tednike in..... 3.20	4 tednike in..... 3.50
5 tednikov in..... 2.00	5 tednikov in..... 2.30
Za Evropo je..... \$11.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plam in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloge pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime..... Čl. družine št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripisite k moji naročnini od sledenč članov moje družine:

2..... Čl. družine št.....

3..... Čl. družine št.....

4..... Čl. družine št.....

5..... Čl. družine št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Dobra zemlja

Odlomki iz romana o Kitajski, ki ga je napisala ameriška pisateljica Pearl S. Buck

Z obema srebrnima tolarjema je Wang Lung plačal dve to kile metrov vožnje in uradnik, ki je sprejel denar, mu je vrnil prgišče bakrenih penijev; in ko se je vlak ustavil in je prodajalec pomolil skozi okno deščico z jectivami, je Wang Lung za nekaj penijev kupil k štiri hlebečke kruha in skodelo mlečnega riža za dekletce. Že mnogo dni niso videli toliko hrane hkratu; res so bili sestradani, a ko so začutili jed v ustih, jih je minil ves tek in dobro je bilo treba prigravljati dečka, preden sta začela požirati. Starac je pa vztrajno sesal kruh med brezbožnimi dlesni.

Wang Lung pa ni uporabil za živeč vseh bakrenih penijev. Obdržal je, kar je le mogel, da bi kupil rogovnice, s katerimi bi zgradil zaklonišče, ko bi prišle na jug. V ognjenem vozu so bili z njimi možje in žene, ki so poznali južne dežele že iz prejšnjih let; bilo jih je tudi nekaj med njimi, ki so vsako leto odhajali proti jugu na delo in beračenje ter se tako preživljali. Ko se je Wang Lung privadil nenavadnemu vozu in vrtoglavnemu prizoru pokrajine, ki jo je skozi okna videl bežati mimo kot v sanjah, je prislunil govorjenju ljudi okoli sebe.

"Najprej si morate kupiti šest rogovnic," je pripovedoval mož-

žakar, ki je imel ustnice debele in v viseče kot kamelina usta. "Dva penija vas stane rogovnica, če ste pametni in ne ravna- te kakor kmečko teslo, da vam potem zaračunajo tri penije za rogovnico, kar je veliko preveč, mi že lahko verjamete. Mene ne preliščijo nihče iz teh južnih mest, pa celo bogatin ne."

"Potem," je povzel mož s še večjim poudarkom ter povzdignil glas, da bi preglušil ropotanje železniških koles pod njimi, "potem povežite rogovnice v kočo in na to se odpravite beračit, še prej pa se namažete z blatom in umazanijo, da ste videti kar se da usmiljenja vredni."

Ko jih je ognjeni voz prepe- ljal do konca ter jih odložil na tla, je imel Wang Lung že premišljen načrt. Posadil je starca in otroka k dolgi, sivi steni neke hiše, ki je stala tam v bližini naročil ženi, naj pazi nanje, sam pa odšel kupovat rogovnice, sprašujoč zdaj tega, zdaj onega, kje so tržne ulice. Spočetka je komaj razumel, kaj so mu odgovarjali, tako pleniv in oster je zvok, s katerim go- vore ti južnjaki.

Naposled je našel prodajalno rogovnic na kraju mesta; položil penije na pult, kakor kdo, ki ve za pravo ceno blaga, ter odnesel svoj zvitek rogovnic. Na steno je bilo prislunjenih že več drugih kolib, a kaj je bilo onkraj stene, ni vedel nihče in tudi ni bilo mogoče zvedeti. Dolga, siva in zelo visoka se je raztezala stena in znatna zaklonišča iz rogovnic ob njenem

vznožju so se je tiščala kakor muhe pasjega hrbta. Wang Lung si je ogledal te koče ter po njih začel zvijati ter oblikovati svoje rogovnice, a rogovnice so bile trdne in slabo izdelane iz trskovih latic. Že je obupal Wang Lung, da bi se mu posrečilo, ko je nenadoma spregovorila O-Lan: "Jaz znam, spominjam se še iz otroških let."

Posadila je dekletce na tla, zvila rogovnice, kakor je bilo treba, naredila okroglo streho, segajočo do tal in dovolj visoko, da je mogel pod njo sedeti človek, ne da bi zadel z glavo ob njo; na okrajke rogovnic, ki so viseli do tal, je naložila kose opeke, ki je ležala tam naokoli, in poslala je dečka, naj poišče ta in nabereta še več opeke. Ko je bilo delo opravljeno, so zlezli v kočo in iz rogovnic, ki jo je O-Lan pri gradnji koče prahrnila, so naredili tla, sedli nanjo ter bili zaklonjeni.

Ko so tako sedeli in strmeli drug v drugega, se jim je zdelo skoraj nemogoče, da so šele prejšnji dan zapustili domačo hišo in zemljo in da sta zdaj hiša in zemlja že dvesto kilometrov za njimi.

Naslednje jutro so potrošili zadnje penije za jutrnji riž, pa je bilo treba misliti, kako bi prišli do novega denarja. Ker ni vedel, kaj bi, je Wang Lung pogledal ženo. A ni je pogledal z obupom v obeh kakor takrat, ko se je ozrl k njej spritno jalovih in praznih polj. Tu hodijo po cestah dobro rejeni ljudje, trgi so polni živih in ze-

The
**SLAVIC
AMERICAN**

SUMMER 1947

23c

This quarterly magazine will be the only one of its type in existence. First issue to come out this summer, it will contain ARTICLES, FICTION AND ENTERTAINING FEATURES. Every Slavic American home should have one. Use subscription blank below to order your copy now.

The SLAVIC AMERICAN

203 East 42nd Street, New York 17, N. Y.

SUBSCRIPTION RATE \$1 FOR 4 QUARTERLY ISSUES

I enclose \$..... for ☐ 1 Year Subscription

(PLEASE PRINT) ☐ 2 Year Subscription

Name.....

Address.....

City & Zone..... State.....

(Make checks and money orders payable to THE SLAVIC AMERICAN)

(Clip and mail with your remittance to the Slavic American)